

Hevosten suojan tarve

Suomen Hevostietokeskus ry, Tallinpitäjän verkkotietopakettihanke

Elena Autio ja Minna-Liisa Heiskanen

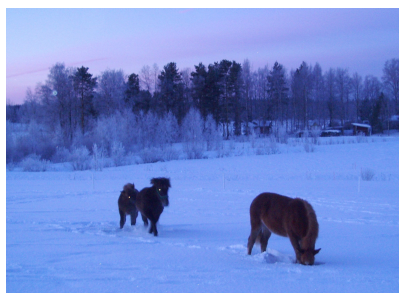
Päivittäinen ulkotarhassa ulkoilu edistää monin tavoin hevosten terveyttä ja hyvinvointia. Hevoset voivat ulkoilla säällä kuin säällä, mikäli ne pystyvät suojautumaan epäsuotuisilta sääolosuhteilta. Hevoset hakeutuvat säätilan mukaan lämpimämpiin tai viileämpiin olosuhteisiin, tai sateen ja tuulensuojaan. Ihmisen tehtävä on huolehtia siitä, että hevosella on tarvittava säänsuoja käytössään.

Milloin hevoset tarvitsevat säänsuojakatoksen?

Hevosen tulee pystyä suojautumaan ulkotarhassa epäsuotuisilta sääolosuhteilta kaikkina vuodenaikoina. Tarhassa tulee olla rakennettu säänsuoja eli säänsuojakatos silloin, **kun tarhaus on kokopäiväistä tai useita tunteja kestävä, eikä hevosta ole mahdollista ottaa talliin sääolojen niin vaatiessa**. Säänsuojakatos on tarkoitettu hevosen väliaikaiseksi suojaksi ulkotarhauksen ajaksi.

Hevoset tarvitsevat suojaa myös kesällä. Hevosten laitumet ovat usein viljeltyjä peltoja, jotka eivät tarjoa minkäänlaista suojaa hyönteisiltä ja sääolosuhteilta. Kesäajan säänsuojaksi käy myös luonnon tarjoama suoja, kuten esim. pieni metsä. Vaihtoehtoisesti hevonen voidaan ottaa tarvittaessa talliin.

Hevoset tarvitsevat suojaa

Liialliselta kylmyydeltä

Karvapeitteen kastelevalta vesi- ja räntäsateelta

Kylmältä, kovalta tuulelta

Liialliselta kuumuudelta, ja auringonpaahteelta

Pitkäkestoisilta, viileiltä sadejaksoilta

Hyönteisiltä

Merkkejä liiallisesta kylmyydestä:

- Lihasvärinä, täriseminen
- Levottomuus, talliin pyrkiminen
- Äkilliset juoksupyrähdykset
- Aktiivisuuden vähentäminen (pitkällä aikavälillä)
- Syömisen lisääminen
- Alilämpöisyys (hypotermia)

Merkkejä liiallisesta kuumuudesta:

- Hikoaminen
- Kohonnut hengitystiheys
- Varjon etsiminen
- Syömisen ja aktiivisuuden vähentäminen
- Uneliaisuus
- Ylilämpöisyys (hypertermia)

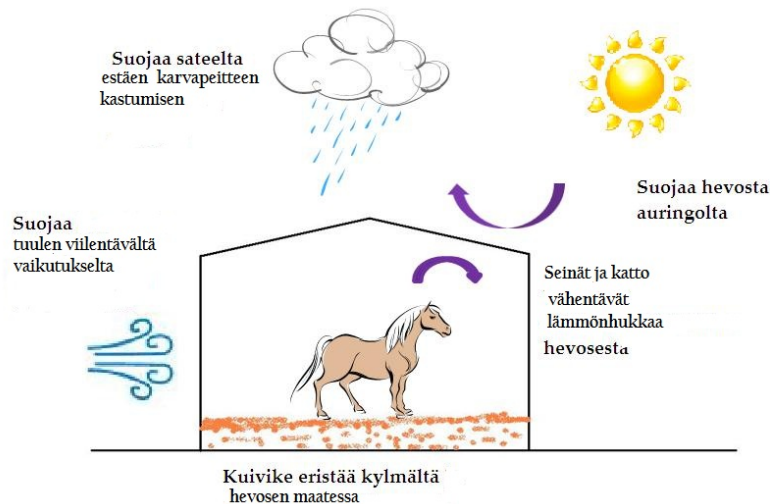
©Suomen Hevostietokeskus ry

Tekstin ja kuvien julkaiseminen ja kopiointi ilman Suomen Hevostietokeskus ry:n lupaa on kielletty

Millainen on hyvä säänsuojakatos?

Ulkotarhan tai laitumen säänsuoja on katettu, 0-4 -seinäinen katos. Mitä enemmän katoksessa on seiniä, sitä enemmän se vähentää kylmällä ilmalla lämmönhukkaa hevosesta. Kesällä vähemmän umpinainen katos on parempi, sillä se ei kuumene liiaksi. Katoksen ei tarvitse olla rakenteeltaan ja materiaaleiltaan kovin vaativa, kunhan se on turvallinen ja antaa riittävän suojan. Jos katosta käyttää useampi hevonen, on sen oltava riittävän tilava ja siinä on hyvä olla useampi kulkuaukko hevosten hierarkiakäyttäytymisen takia.

Katoksen pohjan ja oviaukkojen edustan on suositeltavaa olla tiivispohjaisia tai pohjustettuja, jolloin alustan puhtaanapito on helppoa eikä se vety sadekeleillä. Sijoittelussa kannattaa huomioida ilmansuuntien vaikutus ja sadeveden valumasuunta. Katoksen pohjoispuolella on hyvä olla kiinteitä seiniä, eteläpuoli voi olla avonaisempi. Katos kannattaa sijoittaa rinteeseen tai muuta ympäristöä korkeammalle kohdalle, jotta sadevedet valuvat siitä pois päin.

Katoksen

mitoitussuosituksia:

- Pinta-alaa n. 14 m²/ aikuinen hevonen. Varsoille riittää vähäisempi pinta-ala, sillä ne viihtyvät toistensa lähellä aikuisia paremmin.
- Jos hevosia on paljon, tarvitaan useampi suoja.
- Syvyys 4-7 m, pituus 7-14 m hevosmäärästä ja -tyypistä riippuen.
- Jos laumassa on hyvin dominoivia tai arkoja hevosia, tulee mitoitusta lisätä.

Hyvä säänsuojakatos edistää hevosen lämpötasapainon ylläpitoa monin tavoin. Vilustuminen lisää mm. riskiä sairastua hengitystieinfektioihin.

Millaisia säänsuojakatoksia hevoset käyttävät?

Useimpien hevosten on tutkimuksissa todettu käyttävän säänsuojakatoksia epäsuotuisissa sääolosuhteissa. Talvella hevoset käyttävät niitä alhaisissa lämpötiloissa kovilta tuuilta sekä vesi-, räntä- ja lumisateelta suojautumiseen. Kesällä hevoset käyttävät katoksia auringolta, kuumuudelta, hyönteisiltä ja sateelta suojautumiseen.

Ratkaisevia tekijöitä suojan käytölle ovat mm. **näköyhteys ulos, kulkuaukkojen määrä, katoksen pinta-ala/hevonen ja kesällä ilmanvirtaus katoksen läpi** (umpinaiset katokset ovat kuumempia). Kesällä hevosten on havaittu käyttävän eniten katosta, jossa on pelkkä katto (Sveen 2015). Seuraavaksi eniten hevoset käyttivät katosta, jossa oli katto ja kolme seinää, ja vähiten katosta, jossa oli pelkät seinät.

Kuvasarja: Erilaisia säänsuojakatoksia

©Suomen Hevostietokeskus ry

Tekstin ja kuvien julkaiseminen ja kopiointi ilman Suomen Hevostietokeskus ry:n lupaa on kielletty